

СКЛАДОВІ КОНЦЕПЦІЇ «ФАРМАЦЕВТ ДЕСЯТИ ЗІРОК» З ПОГЛЯДУ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ

Кремінь Ю.І.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Львів, Україна
Kremin_Julia@i.ua

Вступ. У зв'язку із стрімким розвитком аптечної справи в Україні та підвищенню навантаження на фармацевтичних фахівців в період пандемії, важливо, аби освітньо-професійні програми (ОПП) закладів вищої фармацевтичної освіти (ЗВФО) України сприяли комплексній підготовці майбутніх магістрів фармації (МФ).

Мета дослідження. Аналіз взаємозв'язку загальних (ЗК) і фахових (ФК) компетенцій згідно чинних професійних ролей концепції «фармацевти десяти зірок».

Матеріали та методи. Матеріалами слугували ОПП 22 ЗВФО. Використано методи критичного аналізу, узагальнення, конкретизації та інтерпретації результатів.

Отримані результати. З'ясовано, що в досліджуваних ОПП зустрічається п'ятнадцять різних ЗК та тридцять п'ять ФК. При цьому дванадцять ЗК і лише п'ятнадцять ФК є спільними для усіх ЗВФО.

Вивчення зв'язку ЗК та ФК з чинними ПР відповідно до концепції «фармацевт десяти зірок» показав, що:

- фахівця, що надає допомогу формують 33,3 % ЗК та 28,6 % ФК;
- уповноваженого ухвалювати рішення - 33,3 % ЗК і 2,9 % ФК;
- контактну особу - 26,7 % ЗК й 14,3 % ФК;
- менеджера - 20,0 % ЗК та 45,7 % ФК;
- довічного учня - 13,3 % ЗК і 14,3 % ФК;
- учителя - 20,0 % ЗК й 5,7 % ФК;
- лідера - 33,3 % ЗК та 17,1 % ФК;
- дослідника - 26,7 % ЗК і 22,9 % ФК;
- підприємця - 20,0 % ЗК й 22,9 % ФК;
- ініціатора позитивних змін - 46,7 % ЗК та 14,3 % ФК.

Висновки. В ході дослідження ОПП, встановлено, що ЗК неналежним чином відображають ПР довічного учня, тоді, як ФК - уповноваженого ухвалювати рішення та учителя.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Кудрявцева Т.О., Строна О.В.

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету, Харків, Україна
kudriavtseva.to@gmail.com

Вступ. Пріоритетним завданням сучасної фармацевтичної освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, які не тільки відповідають потребам суспільства та вимогам мінливих умов життя, а й здатні ефективно діяти в нестандартних умовах професійної діяльності. Це передбачає формування в них високого рівня готовності до ефективних дій під

ВІДКРИВАЄМО НОВЕ СТОРІЧЧЯ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

час виникнення незапланованих ситуацій. Як відомо, готовність значною мірою залежить від індивідуально-психологічних особливостей, рівня емоційно-вольової стійкості особистості, характеру сформованості мотивів, спрямованих на забезпечення спроможності до розв'язання цих ситуацій. На нашу думку, готовність обумовлюють сформовані знання й вміння об'єктивно оцінювати проблемні ситуації, швидкість вибору оптимального варіанту поведінки та правильного прогнозування можливих наслідків цих ситуацій.

Мета дослідження. висвітлення окремих аспектів медико-біологічної підготовки майбутніх фармацевтів.

Матеріали та методи. Аналіз сучасних наукових досліджень і практичної діяльності фармацевтів дає підстави стверджувати важливість значення цих фахівців для системи охорони здоров'я. На сучасному етапі фармацевти є не лише консультантами пацієнтів і медичних працівників, а фахівцями, що здатні надавати як фармацевтичну так і домедичну допомогу. Відповідно, саме від їхнього професіоналізму залежать здоров'я та життя пацієнта. Дійсно, у розвиненому світі роль фармацевта змінилася та не обмежується відпуском лікарських засобів, а поширюється на проведення діагностичних процедур, пропагування здорового способу життя тощо. Саме тому набуває актуальності зміст і якість медико-біологічної підготовки фармацевтів, зокрема у фармацевтичному коледжі.

Отримані результати. На підставі аналізу освітніх програм «Фармація» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» і освітніх ступенів «молодший бакалавр» і «бакалавр», визначено низку медико-біологічних дисциплін, що забезпечують формування фахових компетентностей. Саме ці компетентності дозволять майбутнім фахівцям діяти ефективно у проблемних ситуаціях, що можуть виникати в професійній діяльності, шукати нові (для даного суб'єкта) шляхи виходу з утруднень або адаптувати вже відомі способи діяльності до нових умов.

Деякі дослідники підкреслюють, що саме простір проблемних ситуацій визначає деякі стильові особливості професійної діяльності суб'єкта.

Формування цього простору пов'язане з процесом становлення професійної ідентичності, а його вивчення оптимізує процес професійної підготовки (О. Конєва, А. Маркова, Т. Матис, А. Орлов та ін.).

Науковці наголошують, що використання проблемних ситуацій в освітній діяльності активізує пізнавальні потреби, дозволяє відповідним чином спрямувати думки та створити сприятливі внутрішні умови для засвоєння нового матеріалу. Отже, створення проблемних ситуацій в освітньому процесі стимулює розумову діяльність людини (Д. Богоявленський; Н. Менчинська, Т. Кудрявцев, А. Матюшкин та ін.).

Відомо, що проблема виникає там, де людина у своїй діяльності стикається з певними інтелектуальними труднощами (як об'єктивного так і суб'єктивного характеру). Дидактичною проблемою слід вважати будь-яку трудність теоретичного або практичного характеру, подолання якої вимагає від людини пошукового ставлення та сприяє збагаченню знань (Ч. Куписевич). Суттєвою ознакою такої проблеми є те, що вона поєднує елементи знання та незнання, сприяє виникненню певних зв'язків між ними, та стимулює логічне мислення.

Застосування проблемних ситуацій при викладанні медико-біологічних дисциплін у фармацевтичному коледжі є системним явищем. Викладачами різних дисциплін (анатомія та фізіологія людини, фармакологія, латинська мова, домедична допомога, мікробіологія з основами імунології, валеологія тощо) формуються міждисциплінарні кейси проблемних ситуацій, для розв'язання яких студентам необхідно актуалізувати знання та практичні

навички з усього циклу медико-біологічних дисциплін. Наприклад: «Біологія з основами генетики» (тема «Медико-біологічні аспекти паразитизму») – «Латинська мова» (тема «Терміноелементи») – («Анатомія та фізіологія людини» (тема «Анатомія травної системи») – «Фармакологія» (тема «Протигельмінтні засоби») – «Валеологія» (тема «Профілактика паразитарних хвороб») Такий підхід дозволяє постійно підтримувати міцні міждисциплінарні зв'язки, а у подальшому навчанні формувати нові.

Розробка міждисциплінарних кейсів для студентів старших курсів має враховувати не тільки сформованість зв'язків у межах медико-біологічних дисциплін, а передбачати формування більш складної інтеграції з навчальними дисциплінами професійного спрямування. Наприклад: «Анатомія та фізіологія людини» – «Латинська мова» – «Мікробіологія з основами імунології» – «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» – «Медичне та фармацевтичне товарознавство» – «Фармакологія» – «Фітотерапія» – «Технологія ліків» – «Організація та економіка фармації» – «Фармацевтична опіка».

При розробці проблемних ситуацій керуємося доробками Г. Богомазова, який виокремив такі способи розробки:

1) ситуація несподіваності, що створюється при ознайомленні особистості з явищами, висновками, фактами, які дивують, захоплюють своєю незвичайністю, вважаються парадоксальними. Основою для створення такої ситуації є цікаві дослідження, які можна підібрати до багатьох тем програми;

2) ситуація конфлікту, яка виникає за наявності таких суперечностей: між можливим теоретичним способом розв'язання задачі, який знайшли суб'єкти учіння на основі своїх знань, та неможливістю його практичного використання; між практично отриманим результатом (відомим фактом) і нестачею тільки предметних знань для його теоретичного обґрунтування; між життєвим досвідом особистості, її побутовими поняттями і уявленнями й науковими знаннями;

3) ситуація припущення, що створюється в тих випадках, коли або існування будь-якого закону, явища, теорії не узгоджується з отриманими раніше знаннями, або коли треба довести справедливість будь-якого нового припущення. При цьому висловлюється припущення про можливість існування деякої нової закономірності або явища з залученням особистості до дослідницького пошуку;

4) ситуація заперечення або спростування, яка створюється, коли людині пропонують довести хибність деякої ідеї, припущення, висновку, проекту, спростувати антинауковий висновок тощо;

5) ситуація невідповідності, що виникає, коли життєвий досвід, поняття та уявлення, які стихійно сформувались в особистості, вступають у протиріччя з науковими даними;

6) ситуація невизначеності, яка створюється, коли особі пропонуються завдання з недостатніми або зайвими даними для отримання однозначної відповіді. При цьому суб'єкт навчання має визначити нестачу (надлишок) даних, ввести додаткові умови (відкинути зайві), при яких розв'язання ситуації стане ефективним;

7) ситуація вибору, що створюється, коли людині пропонується обрати правильне рішення з низки можливих і відомих їй варіантів та обґрунтувати вибір.

Висновки. Високий професіоналізм формується тільки через ґрунтовну наукову підготовку, набуття навичок творчого мислення, досвіду, культури спілкування, гармонійного поєднання суспільного й індивідуального.